

ΠΑΝΟΣ ΖΥΓΟΥΡΗΣ - ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΝΟΜΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΜΠΟΥΜΠΟΥΛΙΝΑΣ 9-11 (2^{ος} όροφος) ΑΘΗΝΑ

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

Επί του υποβληθέντος από την Δ.Ε.Υ.Α. προς την Ε.Δ.Ε.Υ.Α.,
με αρ. πρωτ. εισ: 2257/21.12.2015 ερωτήματος

**ΘΕΜΑ: «ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΝΟΜΙΜΩΝ ΚΛΗΡΟΝΟΜΩΝ
ΑΠΟΒΙΩΣΑΝΤΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥ ΔΕΥΑ»**

Επί του ως άνω θέματος η γνώμη μου είναι η ακόλουθη:

1^ο υποερώτημα

Στο άρθρο 1 του ν.1069/1980 προβλέπεται ότι: « Δια την άσκησιν των πάσης φύσεως δραστηριοτήτων του κυκλώματος υδρεύσεως και αποχετεύσεως οικιστικών κέντρων της Χώρας, εξαιρέσει των πόλεων Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Βόλου και των μειζόνων αυτών περιοχών, δύναται να συνιστώνται κατά την παράγραφον 3 του παρόντος άρθρου εις εκάστον Δήμον ή Κοινότητα της Χώρας ή υπό πλειόνων

Δήμων ή Κοινοτήτων ή Δήμων και Κοινοτήτων ενιαία επιχειρήσεις υδρεύσεως και αποχετεύσεως. Αι ανωτέρω Επιχειρήσεις αποτελούν ίδια Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου κοινωφελούς χαρακτήρος, διεπόμενα υπό των κανόνων της Ιδιωτικής οικονομίας, εφ' όσον δεν ορίζεται άλλως υπό νόμου.»

Στο άρθρο 8 του ν.3198/1955 ορίζεται ότι: «Μισθωτοί εν γένει, υπαγόμενοι εις την ασφάλισιν οιαδήποτε ασφαλιστικού οργανισμού δια την χορήγησιν συντάξεως, συμπληρώσαντες ή συμπληρούντες τας προς λήψιν πλήρους συντάξεως προϋποθέσεις, δύνανται, εάν... έχουν την ιδιότητα του υπαλλήλου, είτε να αποχωρώσιν, είτε να απομακρύνωνται της εργασίας των παρά του εργοδότη των, λαμβάνοντες ... οι μιν επικουρικώς ησφαλισμένοι τα 40%, οι δε μη ησφαλισμένοι επικουρικώς τα 50% της αποζημιώσεως, της οποίας δικαιούνται κατά τας εκάστοτε ισχυούσας διατάξεις, δια την περίπτωσιν απροειδοποίητου καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας εκ μέρους του εργοδότη.»

2. Προκειμένου περί μισθωτών ησφαλισμένων εις έτερον, πλην του ΙΚΑ, Οργανισμόν κυρίας ασφαλίσεως, ως προϋποθέσεις δια την εφαρμογήν της παρ. 1 του παρόντος νοούνται, αι δια τους ησφαλισμένους εις το ΙΚΑ προβλεπόμεναι τοιαύται.

3. Τυχόν ευνοικώτεροι δια τους μισθωτούς όροι περιεχόμενοι εις άλλας διατάξεις, συλλογικάς εργασίας κανονισμούς ή ατομικάς συμβάσεις εργασίας, κατισχύουν των διατάξεων της παρ. 1 του παρόντος.

Ειδικώς προκειμένου περί μισθωτών υπαγομένων εις κανονισμούς, οίτινες, ως προς το ύψος της αποζημιώσεως, παραπέμπουν εις την προ

του παρόντος νόμου κειμένην νομοθεσίαν, περί καταγγελίας συμβάσεως εργασίας αορίστου χρόνου ιδιωτικών υπαλλήλων, εξακολουθεί να καταβάλλεται η υπό της τοιαύτης μέχρι τούδε κειμένης νομοθεσίας προβλεπόμενη αποζημίωσις.

4. Υπάλληλοι ανωνύμων εταιρειών, διατελέσαντες ιδρυτικά μέλη και μέτοχοι αυτών εργαζόμενοι δε παρ' αυταίς ως υπάλληλοι από της ιδρύσεως των εταιρειών τούτων, απολυθέντες από 23.7.74 μέχρι σήμερον ή απολυόμενοι εφεξής, δικαιούνται της αποζημιώσεως του Ν. 2112/20, ως ούτος τροποποιηθείς και συμπληρωθείς ισχύει»

Σύμφωνα με το άρθρο 12 του ν.3863/2010 :

«1. Ο επιζών σύζυγος δεν δικαιούται σύνταξη από ασφαλιστικούς οργανισμούς κύριας ή επικουρικής ασφάλισης, ή το Δημόσιο κατά περίπτωση, στις εξής περιπτώσεις:

Α. Αν ο θάνατος του ασφαλισμένου συζύγου επήλθε πριν από την πάροδο τριών (3) ετών από την τέλεση του γάμου, εκτός αν:

α) Ο θάνατος οφείλεται σε ατύχημα, εργατικό ή μη.

β) Κατά τη διάρκεια του γάμου γεννήθηκε, νομιμοποιήθηκε, αναγνωρίσθηκε ή υιοθετήθηκε τέκνο.

γ) Η χήρα κατά το χρόνο του θανάτου τελούσε σε κατάσταση εγκυμοσύνης, η οποία δεν διεκόπη και γεννήθηκε ζων τέκνο.

B. Αν ο θανών ελάμβανε κατά την τέλεση του γάμου σύνταξη αναπηρίας ή γήρατος, ο δε θάνατος επήλθε πριν από την πάροδο πέντε (5) ετών από την τέλεση του γάμου εκτός και εάν στην περίπτωση αυτή συντρέχει ένας από τους ανωτέρω με στοιχεία β` και γ` αναφερόμενους λόγους.

****ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:Σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ.1 του Ν.3865/2010 (ΦΕΚ Α' 120/21.07.2010) ισχύουν τα ακόλουθα:*

"Οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 12 του ν. 3863/2010 (ΦΕΚ 115 Α') σχετικά με το κριτήριο της διάρκειας του έγγαμου βίου, προκειμένου να δικαιωθεί σύνταξη ο επιζών σύζυγος, έχουν εφαρμογή και για τους υπαγόμενους στις διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου. Κατά τα λοιπά για τη συνταξιοδότηση των επιζώντων συζύγων εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις των προεδρικών διαταγμάτων 167/2007, 168/2007, 169/2007 και του ν. 2084/1992".

2. Οι ανωτέρω διατάξεις εφαρμόζονται τόσο για τους έως 31.12.1992 ασφαλισμένους όσο και για τους μετά την 1.1.1993 ασφαλισμένους σε οποιονδήποτε φορέα ασφάλισης ή το Δημόσιο. Κάθε διάταξη που ρυθμίζει διαφορετικά το ανωτέρω θέμα καταργείται. Διατάξεις που θέτουν πρόσθετους περιορισμούς στη λήψη σύνταξης από τον επιζώντα σύζυγο, καθώς και οι διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου, που προβλέπουν τη χορήγηση της σύνταξης στον επιζώντα σύζυγο ανεξάρτητα από τη διάρκεια του έγγαμου βίου, εξακολουθούν να ισχύουν.

Σύμφωνα με το άρθρο 13 του ν.3863/2010: «1. Το άρθρο 62 του ν. 2676/1999 (ΦΕΚ 1 Α'), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 του ν. 3385/2005 (ΦΕΚ 210 Α'), αντικαθίσταται ως εξής:

«1.α. Σε περίπτωση θανάτου ασφαλισμένου ή συνταξιούχου ασφαλιστικού οργανισμού κύριας ή επικουρικής ασφάλισης, στον επιζώντα των συζύγων, που θεμελιώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα λόγω θανάτου σύμφωνα με τις γενικές ή καταστατικές διατάξεις του κάθε οργανισμού, καταβάλλεται η σύνταξη για μία τριετία από την πρώτη του επομένου του θανάτου μήνα.

β. Μετά την πάροδο της τριετίας, σε περίπτωση που ο επιζών των συζύγων εργάζεται ή αυτοαπασχολείται ή λαμβάνει σύνταξη από οποιαδήποτε πηγή, η σύνταξη περιορίζεται στο 50% της σύνταξης λόγω θανάτου έως τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας του. Μετά τη συμπλήρωση του ορίου αυτού ο επιζών σύζυγος λαμβάνει το 70% της σύνταξης αυτής.

γ. Εάν ο επιζών των συζύγων, κατά την ημερομηνία θανάτου, είναι ανάπηρος σωματικά ή πνευματικά σε ποσοστό 67% και άνω, λαμβάνει ολόκληρη τη σύνταξη, για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η αναπηρία του, ανεξαρτήτως άλλων προϋποθέσεων.

δ. Στην περίπτωση που ο επιζών των συζύγων λαμβάνει και σύνταξη από ίδιο δικαίωμα ή περισσότερες της μίας συντάξεις λόγω θανάτου, κύριες ή επικουρικές, ο περιορισμός του ποσού της σύνταξης που προβλέπεται στην παράγραφο αυτή γίνεται σε μία από τις κύριες,

καθώς και μία από τις Επικουρικές Συντάξεις της επιλογής του, μη εφαρμοζομένων των διατάξεων της περίπτωσης δ` της παραγράφου 6 του άρθρου 5 του ν. 825/1978 (ΦΕΚ 189 Α`), όπως ισχύουν κάθε φορά.

2. Εάν ο θανών καταλείπει τέκνα ανάπηρα ή ανήλικα ή σπουδάζοντα σε ανώτερες ή ανώτατες σχολές και έως του 24ου έτους της ηλικίας τους, που δικαιούνται σύνταξη σύμφωνα με τις γενικές ή καταστατικές διατάξεις των φορέων που χορηγούν τη σύνταξη θανάτου, το υπόλοιπο της σύνταξης του επιζώντα των συζύγων, σε περίπτωση που καταβάλλεται μειωμένη, επιμερίζεται στα τέκνα σε ίσα μέρη.

Ο κατά τα ανωτέρω επιμερισμός χωρεί και στην περίπτωση που η σύνταξη του επιζώντα, που καταβάλλεται από τους Ασφαλιστικούς Οργανισμούς αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, αναστέλλεται κατ` εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 2 του άρθρου 6 του ν. 1379/1983 (ΦΕΚ 101 Α`), όπως κάθε φορά ισχύουν ή μειώνεται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 14 του άρθρου 8 του ν. 2592/1998 (ΦΕΚ 57 Α`), όπως ισχύουν.

3. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται σε περίπτωση θανάτου ασφαλισμένου ή συνταξιούχου του ΟΓΑ, ο οποίος λαμβάνει σύνταξη με βάση τις διατάξεις του ν. 4169/1961 (ΦΕΚ 81 Α`), του ν.δ. 4575/ 1966 (ΦΕΚ 227 Α`), του ν.δ. 1390/1973 (ΦΕΚ 103 Α`), του ν. 1745/1987 (ΦΕΚ 234 Α`) και του ν. 2458/1997 (ΦΕΚ 15 Α`), καθώς και

στην περίπτωση που ο επιζών σύζυγος είναι ασφαλισμένος ή συνταξιούχος του ΟΓΑ και λαμβάνει σύνταξη σύμφωνα με τις προαναφερόμενες διατάξεις.»

2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου έχουν ανάλογη εφαρμογή και στους επιζώντες συζύγους, στους συνταξιούχους λόγω θανάτου του Δημοσίου, με εξαίρεση όσους λαμβάνουν και εξ ιδίου δικαιώματος σύνταξη από το Δημόσιο, ή πολεμική σύνταξη γενικά ή σύνταξη με βάση τις διατάξεις των νόμων 1897/1990 (ΦΕΚ 120 Α') και 1977/1991 (ΦΕΚ 185 Α'), καθώς και για όσους υπάγονται στις διατάξεις της παραγράφου 14 του άρθρου 8 του ν. 2592/1998 (ΦΕΚ 57 Α').

3. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού εφαρμόζονται στις περιπτώσεις που ο θάνατος επέρχεται μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος άρθρου.

4. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 έχουν εφαρμογή και στους Φορείς και τομείς επικουρικής ασφάλισης, οι ασφαλισμένοι των οποίων συνταξιοδοτούνται από το Δημόσιο ή από φορέα κύριας ασφάλισης με καθεστώς εξομοιούμενο με αυτό του Δημοσίου.

5. Διατάξεις που ρυθμίζουν το θέμα αυτό διαφορετικά καταργούνται.

Εάν είχε υποβάλει αίτηση προς συνταξιοδότηση ο αποβιώσας εργαζόμενος, θα εφαρμοζόταν ο ν. 3198/1955 και ο ν.3863/2010 ως προς τον επιζώντα σύζυγο και επομένως, η οικογένειά του θα δικαιούτο την αποζημίωση συνταξιοδότησης. Εν προκειμένω όμως,

δεν υπέβαλε αίτηση προς συνταξιοδότηση πριν αποβιώσει, επομένως δεν τίθεται ζήτημα εάν οι συγγενείς του μπορούν να λάβουν την αποζημίωση συνταξιοδότησης καθόσον αφού ο ίδιος δεν είχε δικαίωμα προς συνταξιοδότηση, ούτε οι συγγενείς του έχουν δικαίωμα προς συνταξιοδότηση.

Σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 3 του ν.1069/1980: «Το υπηρετούν επί σχέσει εργασίας Ιδιωτικόν δίκαιον προσωπικόν Δήμων, Κοινοτήτων ή άλλων φορέων, το οποίον ησχολείτο εις τας υπηρεσίας υδρεύσεως και αποχετεύσεως καθίσταται από της συστάσεως της οικείας επιχειρήσεως προσωπικόν ταύτης, υπ ην σχέσιν υπηρετεί και καταλαμβάνει αντίστοιχους θέσεις εκ των προβλεφθησομένων υπό του οργανισμού εσωτερικής υπηρεσίας της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.»

Σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 1 του ως άνω νόμου :«1. Δι` Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας συντασσομένον δι` αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου της επιχειρήσεως, εγκρινομένης υπό του Υπουργού Εσωτερικών μετά γνώμην των οικείων Δημοτικών ή Κοινοτικών Συμβουλίων, καθορίζεται η οργάνωσις, η σύνθεσις και η αρμοδιότης των υπηρεσιών, ο αριθμός των θέσεων του πάσης φύσεως προσωπικού αναλόγως προς τας ανάγκας της επιχειρήσεως, ή κατά μισθολογικά κλιμάκια κατανομή των θέσεων του προσωπικού καθ` ομάδας ειδικοτήτων και αναλόγως της βαθμίδος εκπαιδεύσεως, αι αποδοχαί, ως και ο τρόπος προσληψεως και απολύσεως και το αρμόδιον προς τούτο όργανον».

Προβλέπεται στο άρθρο 65 του Ο.Ε.Υ. της Δ.Ε.Υ.Α. ότι: **«Οι εργαζόμενοι της Δ.Ε.Υ.Α. οι οποίοι κατέχουν οργανική θέση αμείβονται με επιχειρησιακή σύμβαση, ή με την κλαδική σύμβαση της Π.Ο.Ε – Δ.Ε.Υ.Α., όπου και καθορίζονται τα μισθολογικά κλιμάκια αυτών, ο τρόπος αμοιβής του προσωπικού, τα επιδόματα η μισθολογική εξέλιξη, οι διάφορες παροχές, οι ηθικές και υλικές αμοιβές καθώς και κάθε είδους παροχές που προβλέπεται μέσα από αυτή. Οι εν λόγω αποδοχές δεν πρέπει να υπολείπονται σε καμιά περίπτωση των αποδοχών που προκύπτουν από οποιαδήποτε άλλη Σ.Σ.Ε. ή επιχειρησιακή σύμβαση ή συλλογική σύμβαση ειδικότητας ή κλαδική σύμβαση της Π.Ο.Ε. - Δ.Ε.Υ.Α. Το έκτακτο και το εποχιακό προσωπικό αμείβεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην Εθνική Σ.Σ.Ε. της ειδικότητας για την οποία προσλαμβάνονται και εφόσον έχουν τα κατάλληλα για την θέση προσόντα».**

Στο άρθρο 5 παρ. 19 της από 28-05-2009 ΚΣΣΕ ορίζεται ότι: **«Σε περίπτωση θανάτου εργαζομένου στην Επιχείρηση, η οικογένειά του δικαιούται αποζημίωση, όπως αυτή θα καταβαλλόταν σε περίπτωση συνταξιοδότησης.»**

Ακόμα, σύμφωνα με το άρθρο 675ΑΚ ισχύει ότι: **«Η σύμβαση εργασίας λύνεται με το θάνατο του εργαζομένου.»**

Ωστόσο, στο άρθρο ΙΑ.12 περ.3 του ν.4093/2012 προβλέπεται ότι: **«Εργοδότης που παραμελεί την υποχρέωση προειδοποίησης για**

καταγγελία σύμβασης εργασίας αορίστου χρόνου ιδιωτικού υπαλλήλου οφείλει να καταβάλει στον απολυόμενο υπάλληλο αποζημίωση απόλυσης ως κατωτέρω, εκτός αν οφείλεται μεγαλύτερη αποζημίωση βάσει σύμβασης ή εθίμου ως εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

Χρόνος υπηρεσίας στον ίδιο εργοδότη	Ποσό αποζημίωσης
1 έτος συμπλ. έως 4 έτη	2 μηνών
4 έτη συμπλ. έως 6 έτη	3 μηνών
6 έτη συμπλ. έως 8 έτη	4 μηνών
8 έτη συμπλ. έως 10 έτη	5 μηνών
10 έτη συμπλ.	6 μηνών
11 έτη συμπλ.	7 μηνών
12 έτη συμπλ.	8 μηνών
13 έτη συμπλ.	9 μηνών
14 έτη συμπλ.	10 μηνών
15 έτη συμπλ.	11 μηνών
16 έτη συμπλ. και άνω	12 μηνών»

Ο υπολογισμός της ως άνω αποζημίωσης γίνεται με βάση τις τακτικές αποδοχές του τελευταίου μήνα υπό καθεστώς πλήρους απασχόλησης. Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 5 του ν. 3198/1955 (Α` 98) εξακολουθεί να ισχύει.

3. Για ιδιωτικούς υπαλλήλους με σχέση εργασίας αορίστου χρόνου, που ήδη απασχολούνται και έχουν συμπληρώσει στον ίδιο εργοδότη προϋπηρεσία άνω των δεκαεπτά (17) ετών, «καταβάλλεται αποζημίωση απόλυσης επιπλέον της προβλεπόμενης στην προηγούμενη περίπτωση αποζημίωσης.»

Για 17 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα	1 μηνός αποζημίωση
Για 18 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα	2 μηνών αποζημίωση
Για 19 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα	3 μηνών αποζημίωση
Για 20 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα	4 μηνών αποζημίωση
Για 21 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα	5 μηνών αποζημίωση
Για 22 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα	6 μηνών αποζημίωση
Για 23 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα	7 μηνών αποζημίωση
Για 24 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα	8 μηνών αποζημίωση
Για 25 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα	9 μηνών αποζημίωση
Για 26 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα	10 μηνών αποζημίωση
Για 27 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα	11 μηνών αποζημίωση
Για 28 έτη προϋπηρεσίας και άνω	12 μηνών αποζημίωση

Για τον ανωτέρω υπολογισμό λαμβάνονται υπόψη:

i) ο χρόνος προϋπηρεσίας που είχε συμπληρώσει ο υπάλληλος κατά τη δημοσίευση του παρόντος ανεξάρτητα από το χρόνο απόλυσής του, και

ii) οι τακτικές αποδοχές του τελευταίου μήνα υπό καθεστώς πλήρους απασχόλησης που δεν υπερβαίνουν το πόσο των δύο χιλιάδων (2.000) ευρώ.

Σε περίπτωση που συντρέχουν οι προϋποθέσεις του δεύτερου εδαφίου του άρθρου 8 του ν. 3198/1955, όπως αυτό έχει τροποποιηθεί, λαμβάνονται υπόψη για τον ανωτέρω υπολογισμό οι τακτικές αποδοχές του τελευταίου μήνα υπό καθεστώς πλήρους απασχόλησης, με την επιφύλαξη του δευτέρου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 5 του ν. 3198/1955.

4. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος, οποιαδήποτε διάταξη ευνοϊκότερη των περιπτώσεων 2 και 3 της παρούσας υποπαραγράφου, προσαρμόζεται στα προβλεπόμενα από αυτές όρια.»

Πλην όμως, για τους εργαζόμενους με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, προβλέπεται, δυνάμει του άρθρου 204 παρ.4 του ν. 3584/2007 ότι, η καταβολή στους κληρονόμους του θανόντος εργαζομένου, που συνδεόταν με τον Ο.Τ.Α. με σύμβαση εργασίας ορισμένου ή αορίστου χρόνου, με εξαίρεση τα ενήλικα τέκνα, το 60% της οριζόμενης αποζημίωσης από την παράγραφο 4 του άρθρου 204 του ν.3584/2007 σύμφωνα με το οποίο:
«4. Αν η σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου διήρκεσε πάνω από ένα

έτος και λυθεί με το θάνατο του προσληφθέντος, καταβάλλεται στους κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα αναγκαίους κληρονόμους του, με εξαίρεση τα ενήλικα τέκνα, το 60% της οριζόμενης στην παράγραφο 1 του παρόντος Αποζημίωσης. Την Αποζημίωση αυτή δικαιούνται και τα ενήλικα τέκνα, εφόσον φοιτούν σε δημόσια ή αναγνωρισμένη σχολή ή ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα και δεν έχουν υπερβεί το 25ο έτος της ηλικίας τους. Τα θήλεα τέκνα δικαιούνται την παραπάνω Αποζημίωση ανεξάρτητα από ηλικία, εφόσον είναι άγαμα και δεν εργάζονται.

Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι εάν ο εργαζόμενος ήταν υπάλληλος που είχε μεταταγεί από το Δήμο στη Δ.Ε.Υ.Α., οι νόμιμοι κληρονόμοι του θα δικαιούνταν αποζημίωση βάσει των προβλεπομένων στο ν. 3584/2007, με εξαίρεση τα ενήλικα τέκνα που δεν φοιτούν σε δημόσια ή αναγνωρισμένη σχολή ή ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα και έχουν υπερβεί το 25^ο έτος της ηλικίας τους. Τα θήλεα τέκνα δικαιούνται την παραπάνω αποζημίωση, εφόσον είναι άγαμα και δεν εργάζονται.

Όμως, εν προκειμένω πρόκειται για υπάλληλο που δεν έχει μεταταγεί από το Δήμο στη Δ.Ε.Υ.Α. αλλά που εργαζόταν εξ αρχής στη Δ.Ε.Υ.Α. επομένως, δεν μπορεί να εφαρμοστεί ο νόμος 3584/2007 περί καταβολής αποζημίωσης στους νόμιμους κληρονόμους του εν λόγω εργαζομένου. Θα μπορούσε να ισχυρισθεί κανείς, ότι τυγχάνει εφαρμογής η διάταξη του άρθρου ΙΑ.12 περ.3 του ν.4093/2012. Όμως, ενώ προβλέπεται ρητά από τη διάταξη του άρθρου ΙΑ.12 περ.3 του ν.4093/2012 αποζημίωση λόγω καταγγελίας σύμβασης εργασίας, δεν προβλέπεται ρητά παρά μόνο συνάγεται από το γράμμα της εν λόγω

διάταξης, ότι δεν καταβάλλεται αποζημίωση λόγω λύσης της σύμβασης εργασίας από θάνατο του εργαζομένου. Ωστόσο, υπάρχει και η κλαδική συλλογική σύμβαση η οποία ορίζει ρητά ότι «σε περίπτωση θανάτου του εργαζομένου στην Επιχείρηση, η οικογένειά του δικαιούται αποζημίωση, όπως αυτή θα καταβαλλόταν σε περίπτωση συνταξιοδότησης.» Εφόσον λοιπόν, δεν ορίζεται ρητά από τις διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας ότι η οικογένεια του εργαζομένου δεν δικαιούται αποζημίωση λόγω θανάτου του εργαζομένου ενώ αντιθέτως προβλέπεται ρητώς από την κλαδική συλλογική σύμβαση εργασίας δικαίωμα αποζημίωσης, συμπεραίνουμε ότι η αποζημίωση πρέπει να καταβληθεί στους νόμιμους κληρονόμους του αποβιώσαντος εργαζομένου.

2^ο υποερώτημα:

Οι διατάξεις του Α.Ν. 539/1945 εφαρμόζονται υπέρ των αντί μισθού απασχολουμένων σε επιχειρήσεις ή εργασίες, ασκούμενες με σκοπό κέρδους βιομηχανικής, βιοτεχνικής και εμπορικής φύσεως, διενέργειας μεταφορών ή φορτοεκφορτώσεως, ασχέτως της μορφής ή του χαρακτήρα (δημοσίου ή ιδιωτικού) της οργανώσεώς τους όπως και σε επιχειρήσεις κοινής ωφελείας, σε νοσηλευτικά ή άλλα ιδρύματα ή οργανισμούς, ή οποιαδήποτε άλλα έργα διεξαγόμενα για λογαριασμό ιδιωτών, νομικών προσώπων, οργανισμών δημοσίου δικαίου ή του Δημοσίου, σε σωματεία, συνεταιρισμούς, θεάματα και λέσχες. (άρθρο 1 παρ. 1 Α.Ν. 539/1945)

Η ετήσια άδεια με αποδοχές, καθώς και το επίδομα αδείας, εκτός από τις διατάξεις του Α.Ν. 539/1945 διέπονται και από τις λοιπές συναφείς

διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας. (άρθρο 2 παρ. 1 περ. β' Α.Ν. 539/1945), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 Ν.3302/2004)

Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ.1 περ. β' Α.Ν. 539/1945 : «Ο εργοδότης υποχρεούται μέχρι τη λήξη του πρώτου ημερολογιακού έτους, εντός του οποίου προσελήφθη ο μισθωτός να χορηγεί σε αυτόν την παραπάνω αναλογία της κανονικής άδειας. Κατά το δεύτερο ημερολογιακό έτος, ο μισθωτός δικαιούται να λάβει την ετήσια κανονική άδεια με αποδοχές, η οποία αναλογεί στο χρόνο απασχόλησής του στην υπόχρεη επιχείρηση και υπολογίζεται σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης α'. Η άδεια αυτή επαυξάνεται κατά μία (1) εργάσιμη ημέρα για κάθε έτος απασχόλησης επιπλέον του πρώτου μέχρι τις είκοσι έξι (26) εργάσιμες ημέρες ή μέχρι και τις είκοσι δύο (22) εργάσιμες ημέρες αν στην επιχείρηση εφαρμόζεται σύστημα πενθήμερης εβδομαδιαίας εργασίας. Για καθένα από τα επόμενα ημερολογιακά έτη, ο μισθωτός δικαιούται να λάβει από την 1η Ιανουαρίου εκάστου έτους, την κανονική ετήσια άδεια με αποδοχές, η οποία υπολογίζεται σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο. Η ετήσια άδεια με αποδοχές, καθώς και το επίδομα αδειας, εκτός από τις διατάξεις του νόμου αυτού διέπονται και από τις λοιπές συναφείς διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας.»

Σύμφωνα με το άρθρο 6 της από 28.05.2009 Κλαδικής ΣΣΕ «Στους εργαζομένους που υπάγονται στην παρούσα χορηγούνται άδειες όπως καθορίζεται κάθε φορά από τη σχετική νομοθεσία και τις αποφάσεις του Υπουργείου Απασχόλησης, με τρόπο που να επιτρέπει την κανονική και εύρυθμη λειτουργία της επιχείρησης.

Στους εργαζόμενους επίσης χορηγούνται οι παρακάτω άδειες:

1. Άδεια δύο (2) εργάσιμων ημερών κατά τον τοκετό της συζύγου.

2. Άδεια δύο (2) εργάσιμων ημερών λόγω θανάτου συζύγου, τέκνων, γονέων και αδελφών.

3. Άδεια αιμοδοσίας δύο (2) εργάσιμων ημερών.

4. **Άδεια πέντε (5) επιπλέον εργάσιμων ημερών κάθε έτος με αποδοχές για όσους εργάζονται αναλογικά με τις ημέρες εργασίας στους βιολογικούς καθαρισμούς (εκτός των υπάλληλων γραφείου), τα αντλιοστάσια αποχέτευσης και τα αποφρακτικά μηχανήματα.**

5. Στις μητέρες εργαζόμενες χορηγείται μειωμένο ωράριο εργασίας δυο ωρών ανά ημέρα για τα πρώτα δυο έτη μετά την άδεια τοκετού και λοχείας και μιας ώρας ανά ημέρα για τα επόμενα δύο έτη με αποδοχές.

Η μητέρα εργαζόμενη μπορεί να επιλέξει, αντί του μειωμένου ωραρίου εργασίας, άδεια για την ανατροφή του παιδιού εννέα (9) ημερολογιακών μηνών μετά την άδεια τοκετού και λοχείας, με αποδοχές.

6. Μειωμένο ωράριο εργασίας κατά μία (1) ώρα την ημέρα, χωρίς ανάλογη περικοπή των αποδοχών, για εργαζόμενους-ες που έχουν παιδιά με πνευματική, ψυχική ή σωματική αναπηρία 67% και άνω ή σύζυγο με αναπηρία 100 %, εφόσον προσκομίσουν γνωμάτευση των κατά το νόμο 1648/1986 υγειονομικών επιτροπών. Η παραπάνω ρύθμιση για μειωμένο ωράριο εργασίας ισχύει και για τους τυφλούς και παραπληγικούς- τετραπληγικούς και στους έχοντες κινητική αναπηρία – σπαστικότητα– φωκομελεία και ακρωτηριασμό.

7. Στα συνδικαλιστικά όργανα του νομίμου σωματίου της Δ.Ε.Υ.Α. καθώς και στα μέλη του Δ.Σ. της Π.Ο.Ε. - Δ.Ε.Υ.Α. χορηγείται συνδικαλιστική άδεια, όπως αυτή ορίζεται από την εκάστοτε ισχύουσα εργατική νομοθεσία, με πλήρεις αποδοχές. Στους εργαζόμενους των Δ.Ε.Υ.Α. που είναι εκλεγμένοι Αντιπρόεδροι ή Γενικοί Γραμματείς

Εργατικών Κέντρων, η συνδικαλιστική άδεια μέχρι 5 ημέρες το μήνα θα χορηγείται με πλήρεις αποδοχές.

8. Τις αποδοχές για τις τρεις πρώτες ημέρες άδειας ασθένειας κάθε έτους θα τις καταβάλλουν εξ' ολοκλήρου οι Δ.Ε.Υ.Α.

9. α) Στους υπαλλήλους που είναι μαθητές, σπουδαστές ή φοιτητές, προπτυχιακοί ή μεταπτυχιακοί, σε σχολεία και ιδρύματα και των τριών βαθμίδων εκπαίδευσης, χορηγείται άδεια εξετάσεων με αποδοχές.

β) Η άδεια εξετάσεων δεν μπορεί να υπερβαίνει τις είκοσι (20) εργάσιμες ημέρες κάθε έτος και χορηγείται συνεχώς ή τμηματικώς κατά την εξεταστική περίοδο που ζητά ο ενδιαφερόμενος. Οι άδειες εξετάσεων χορηγούνται για το χρόνο φοίτησης και μέχρι δύο το πολύ εξάμηνα μετά τη λήξη του, εφόσον ο υπάλληλος εξακολουθεί να φοιτά. Για κάθε ημέρα εξετάσεων χορηγείται άδεια δύο(2) ημερών.

Σύμφωνα με το άρθρο 12 της από 1.1.2010 κλαδικής ΣΣΕ :

«1. Χορηγείται μία επιπλέον ημέρα άδεια :

α) Στον πατέρα εργαζόμενο για τον τοκετό της συζύγου.

β) Λόγω θανάτου συγγενών πρώτου βαθμού.

2. Η άδεια λόγω θανάτου συγγενών χορηγείται και για συγγενείς εξ αγχιστείας(πεθερός-α, κουνιάδος-α).

3. Στην άδεια αιμοδοσίας των δύο ημερών δεν υπολογίζεται η ημέρα που πραγματοποιείται η αιμοδοσία και χορηγείται εντός του ημερολογιακού έτους».

Επομένως, για τους υπαλλήλους των Δ.Ε.Υ.Α. ισχύει το καθεστώς των αδειών όπως προβλέπεται από τον Α.Ν. 539/1945 καθώς επίσης και από τις κλαδικές ΣΣΕ.

ΚΑΤΑΤΜΗΣΗ ΑΔΕΙΑΣ

Γενικά

i) Επιτρέπεται κατ' εξαίρεση, η κατάτμηση του χρόνου αδειας εντός του αυτού ημερολογιακού έτους σε δύο περιόδους, εξαιτίας ιδιαίτερα σοβαρής ή επείγουσας ανάγκης της επιχείρησης ή εκμετάλλευσης. Σε κάθε περίπτωση η πρώτη περίοδος της αδειας δεν μπορεί να περιλαμβάνει λιγότερες των έξι (6) εργασίμων ημερών επί εξαήμερου εβδομαδιαίας εργασίας και των πέντε (5) εργασίμων ημερών επί πενθημέρου ή προκειμένου περί ανηλίκων των δώδεκα (12) εργασίμων ημερών.

ii) Η κατάτμηση του χρόνου αδειας επιτρέπεται και σε περισσότερες των δύο περιόδων, από τις οποίες η μία πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον δώδεκα (12) εργάσιμες ημέρες επί εξαήμερου εβδομαδιαίας εργασίας και δέκα (10) εργάσιμες ημέρες, επί πενθημέρου, ή προκειμένου περί ανηλίκων δώδεκα (12) εργάσιμες ημέρες, μετά από έγγραφη αίτηση του εργαζόμενου προς τον εργοδότη.

Ειδικά, σε περιπτώσεις επιχειρήσεων που απασχολούν τακτικό με συμβάσεις εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου και εποχικό προσωπικό με συμβάσεις εξαρτημένης εργασίας ορισμένου χρόνου και παρουσιάζουν ιδιαίτερη σώρευση εργασίας που οφείλεται στο είδος ή στο αντικείμενο εργασιών τους, σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο του έτους, για το τακτικό προσωπικό, ο εργοδότης δύναται, με απόφασή του, να χορηγεί το τμήμα της αδειας των 10 εργασίμων ημερών επί πενθημέρου ή 12 επί εξαήμερου, οποτεδήποτε εντός του ημερολογιακού έτους και ιδιαίτερος σε σημείο κατά το οποίο έχει μειωθεί η ιδιαίτερη ένταση εργασίας.

Η αίτηση αυτή του εργαζόμενου, καθώς και η απόφαση του εργοδότη δεν απαιτούν έγκριση από την αρμόδια υπηρεσία του ΣΕΠΕ, διατηρούνται στην επιχείρηση επί πέντε (5) έτη και είναι στη διάθεση των Επιθεωρητών Εργασίας.

Οι ρυθμίσεις της παραγράφου αυτής διέπονται κατά τα λοιπά από τις διατάξεις της νομοθεσίας για την άδεια. (άρθρο 8 του ν. 549/1977, κατά το μέρος που κύρωσε το άρθρο 7 της από 26.1.1977 ΕΓΣΣΕ, τροποποιήθηκε με το άρθρο 6 του ν. 3846/2010 και αντικαταστάθηκε με την περ. 3 της υποπαρ. ΙΑ. 14 του άρθρου πρώτου του Ν. 4093/2012) (Υπ. Εργασίας, Κοιν. Ασφ. & Πρόνοιας 26352/839/28.11.2012)

β) Ειδικά για τις Δ.Ε.Υ.Α.

Η κανονική άδεια δύναται να χορηγείται στους εργαζόμενους τμηματικά, μετά από αίτησή τους (άρθρο 2 παρ. 2 της από 4-4- 2012 ΣΣΕ (ΠΚ 5/12)). Δίνεται η δυνατότητα στους εργαζόμενους να λαμβάνουν ολιγόωρες άδειες μέχρι τη συμπλήρωση πέντε (5) ημερών της κανονικής τους άδειας. (άρθρο 2 παρ. 3 της από 4-4- 2012 ΣΣΕ (ΠΚ 5/12)).

ΑΔΕΙΑ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΛΥΣΗΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ

Η ελαχίστη περίοδος ετήσιας άδειας μετ` αποδοχών μπορεί να αντικατασταθεί από χρηματική αποζημίωση μόνον σε περίπτωση τερματισμού της εργασιακής σχέσης. (άρθρο 7 π.δ. 88/1999)

Σε περίπτωση λύσης της σχέσης εργασίας με οποιοδήποτε τρόπο ή λήξης της εποχιακής απασχόλησης **προτού συμπληρωθεί δωδεκάμηνο** στη σχέση εργασίας οι μισθωτοί δικαιούνται από τον εργοδότη τους δυο **(2) ημερομίσθια για κάθε μήνα** απασχόλησης τους, ανεξάρτητα από τυχόν οφειλομένη σ' αυτούς αποζημίωση για άλλο λόγο.

Για **απασχόληση μικρότερη από ένα μήνα** καταβάλλεται **ανάλογα κλάσμα**. (άρθρο 5 παρ. 4 Α.Ν. 539/1945, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 1 παρ. 3 του Ν. 1346/1983 και το άρθρο 17 του Ν. 2336/1995)

Αν λυθεί η σχέση εργασίας μισθωτού με οποιοδήποτε τρόπο πριν λάβει την κανονική άδεια που του οφείλεται, ο μισθωτός δικαιούται τις **αποδοχές τις οποίες θα έπαιρνε αν του είχε χορηγηθεί η άδεια**. (άρθρο 5 παρ. 5 Α.Ν. 539/1945, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 1 παρ. 3 του Ν. 1346/1983 και το άρθρο 17 του Ν. 2336/1995) (άρθρο 6 της από 26.11.1977 ΕΓΣΣΕ, η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 8 του Ν. 549/1977) (άρθρο 2 της από 15.07.2010 ΕΓΣΣΕ)

Ως εκ τούτου και εφ' όσον κατά το χρονικό σημείο της λύσεως της σχέσης εργασίας δεν έχει εξαντληθεί το δικαίωμα της άδειας, στα πλαίσια της διάταξης του άρ.1 του Ν.3302/2004, προκύπτουν οι εξής περιπτώσεις:

α. Κατά το **πρώτο ημερολογιακό έτος** (εντός του οποίου προσελήφθη) ο μισθωτός δικαιούται να λάβει αποδοχές αδειας ίσες με 2 ημερομίσθια ανά μήνα απασχόλησης. Επίσης, δικαιούται 2 ημερομίσθια ανά μήνα, ως επίδομα αδειας, (με τον περιορισμό του μισού μισθού ή των 13 ημερομισθίων).

β. Κατά το **δεύτερο ημερολογιακό έτος**, ο μισθωτός δικαιούται επίσης 2 ημερομίσθια ανά μήνα απασχόλησης και άλλα 2 ημερομίσθια ανά μήνα ως επίδομα αδείας (με τον περιορισμό του μισού μισθού ή των 13 ημερομισθίων).

γ. Κατά το **τρίτο ημερολογιακό έτος και για τα επόμενα** οφείλονται αποδοχές πλήρους αδείας και επιδόματος αδείας, που αντιπροσωπεύουν -αυτές που θα εδικαιούτο ο μισθωτός εάν ελάμβανε την άδειά του κατά το χρονικό διάστημα της λύσης της σχέσης εργασίας. (3392/01-03-2005 εγκύκλιο του Υπουργού Απασχόλησης)

Σύμφωνα με την απόφαση ΜΠρΣάμου 157/2010 σε υπόθεση που αφορούσε έγκυρη σύμβαση εξαρτημένης εργασίας ορισμένου χρόνου κρίθηκε: «**Επίσης η εναγόμενη οφείλει να καταβάλει στην ενάγουσα επίδομα και αποδοχές αδείας, δεδομένου ότι η εργασιακή σχέση λύθηκε προτού η ενάγουσα λάβει την κανονική της άδεια, και συνεπώς δικαιούται τις αποδοχές και το επίδομα αδείας τις οποίες θα έπαιρνε αν της είχε χορηγηθεί κανονικά η άδεια.**»

Εν προκειμένω, πρόκειται για κατάτμηση άδειας η οποία χορηγήθηκε εν μέρει στον εργαζόμενο πριν εκείνος αποβιώσει ενώ δεν πρόλαβε να λάβει το υπόλοιπο της άδειάς του αφού αποβίωσε. Επομένως, το υπόλοιπο της άδειάς του μετατρέπεται σε χρηματική αποζημίωση την οποία θα λάβει η οικογένειά του εφόσον τερματίστηκε η εργασιακή σχέση με το θάνατο του εργαζομένου.

Συμπερασματικά, ως προς το πρώτο ερώτημα δικαιούνται την αποζημίωση οι νόμιμοι κληρονόμοι του καθόσον εφαρμοστέα κρίνεται η από 28.9.2009 κλαδική ΣΣΕ η οποία προβλέπει καταβολή

αποζημίωσης στους νόμιμους κληρονόμους του αποβιώσαντος εργαζομένου και όχι ο ν. 4093/2012 ο οποίος δεν προβλέπει ρητά ότι δεν καταβάλλεται αποζημίωση στην περίπτωση λύσης της εργασιακής σχέσης από θάνατο του εργαζομένου αλλά συνάγεται από το γράμμα του. Ως προς το δεύτερο ερώτημα, δικαιούνται αποζημίωση οι νόμιμοι κληρονόμοι του αποβιώσαντος εργαζομένου λόγω μη λήψης του υπολοίπου της κανονικής του άδειας όπως προβλέπεται και στο π.δ. 88/2009 το οποίο κρίνεται εφαρμοστέο εν προκειμένω.

Αθήνα, 18.01.2016

Ο γνωμοδοτών δικηγόρος

Πάνος Ζυγούρης